

Inför planläggning inom Gränsö 1:35

Gränsö 1:35

Norra Finnö

Sankt Anna socken

Söderköpings kommun

Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt

Inför planläggning inom Gränsö 1:35

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning och bakgrund	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	4
Områdesbeskrivning	5
Utredningsresultat	5
Slutsatser och åtgärdsförslag	13
Referenser	15
Tekniska uppgifter	16
Bilaga 1. Beskrivning av ÖLM-nr	17

Omslagsbild: Utsnitt ur karta från 1776 över Övre Gränsö (LMS D89-21:1).

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Inför detaljplaneläggning inom fastigheten Gränsö 1:35 på Norra Finnö i Sankt Anna socken och Söderköpings kommun utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning etapp 1. Det aktuella utredningsområdet var ca 18 hektar stort och ingår i Sankt Annas skärgård.

Inom utredningsområdet finns inga sedan tidigare kända fornlämningar. I närområdet förekommer enstaka fornlämningar i form av stensättningar och en pestkyrkogård. Utredningen visade att delar av Övre Gränsö bytomt ligger inom utredningsområdet. Gränsö förekommer första gången i källorna i Gustav I:s registratur år 1559. På den äldsta kartan som är från år 1650 (LMS D89-21:d2:322-23) finns endast en gård, *Öfvre Gränsö Crone Hemman*, markerad inom bytomten. Inom utredningsområdet förekommer även kulturhistoriska lämningar i form av stenmurar och en husgrund. Till dessa lämningar bör hänsyn tas vid en eventuell exploatering.

Beslut om eventuella fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland.

Ann-Charlott Feldt
1:e antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 64G 6a NO, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:20 000.

Inledning och bakgrund

Östergötlands museum utförde en arkeologisk utredning etapp 1 inför planlägningsarbete av den av Söderköpings kommun ägda fastigheten Gränsö 1:35 i Sankt Anna socken. Det aktuella utredningsområdet är ca 18 ha stort och omfattar en del av Norra Finnö i Sankt Annas skärgård.

Den arkeologiska utredningen, etapp 1 utfördes i fält 18 augusti 2011. Uppdragsgivare var Söderköpings kommun som även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Arbetet utfördes utan länsstyrelsebeslut enligt Kulturminneslagen (KML). Ansvarig för den arkeologiska utredningen och för rapportarbetet är Ann-Charlott Feldt. I fältarbetet deltog även avdelningschef Marie Ohlsén.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att påvisa huruvida sedan tidigare ej kända forn- och kulturlämningar finns inom aktuellt utredningsområde. Utöver detta skulle eventuella presumtiva lägen, så kallade utredningsobjekt (objekt), för fornlämningar lokaliseras inom utredningsområdet.

Utredningen skulle även ge förslag på vidare antikvariska åtgärder på de platser där fornlämning eller möjlig fornlämning var belägen inför en eventuell exploatering. Lämningar som påträffades vid utredningen skulle dokumenteras avseende typ och utbredning.

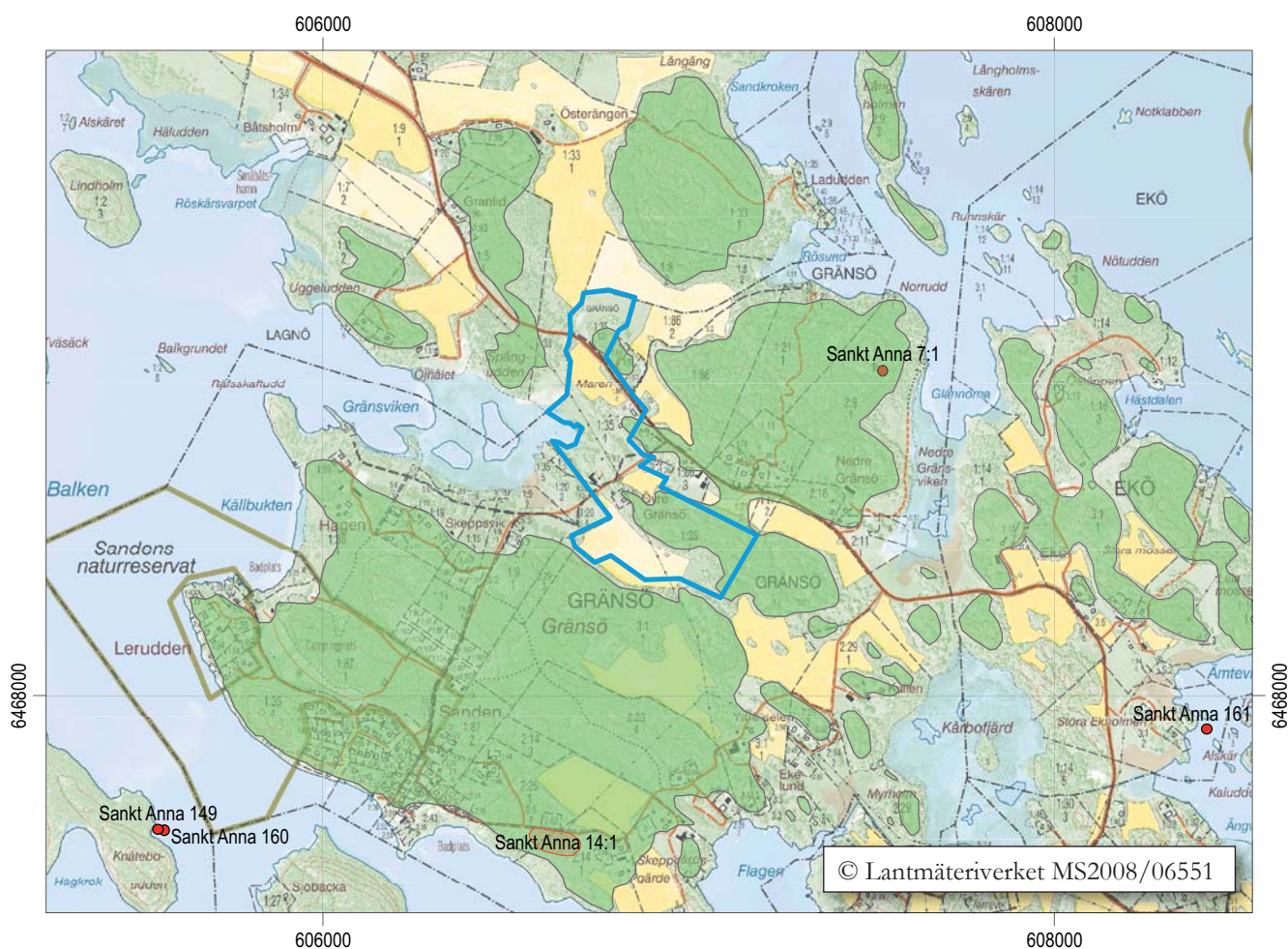
Utredningens resultat skall utgöra underlagsmaterial i den fortsatta planeringsprocessen samt ligga till grund för länsstyrelsens bedömning i ärendet.

Metod och dokumentation

Utredningen innehöll tre huvudmoment:

- Kart- och arkivstudier
- Fältinventering inom utredningsområdet
- Sammanställning av resultaten i rapportform samt anmälan om nypåträffade forn- och kulturlämningar till FMIS

Utredningen inleddes med en kart- och arkivgenomgång. Kartstudierna, med tyngdpunkt på äldre kartmaterial, syftade till att ge en kulturhistorisk bakgrundsbild av landskapet samt ge underlag och stöd för lokalisering

Figur 3. Utredningsområdet som det ter sig med en 5 m högre havsnivå, då endast de gröntonade områdena låg över havsytan. Skala 1:20 000.

av sedan tidigare ej registrerade lämningar inom utredningsområdet. En arkivgenomgång av Östergötlands museums topografiska arkiv, Lantmäteriets digitala arkiv och Fornminnesregistret/FMIS samt ytterligare relevanta register har även genomförts.

Därefter utfördes en inventering i fält inom området. Inventeringsinsatserna inriktades på såväl fornlämningar som senare tiders kulturlämningar. Inventeringsarbetet genomfördes genom terrängrekognoscering. Påträffade kulturhistoriska lämningar har mätts in med GPS och dokumenterats med digital fotografering och beskrivning. Dessutom har Gränsö bytomt mätts in utifrån historiskt kartmaterial.

Lämningarna, som redovisas efter utförd utredning, har delats i nedanstående kategorier efter dess antikvariska status. Kategorierna följer tillämpningen i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister och definieras enligt följande:

- **Fast fornlämning.** Registrerad fast fornlämning med fornlämningsnummer (RAÄ-nr), utmärkt på ekonomiska kartan eller nyupptäckt fast fornlämning upprättad efter preliminär nummerserie (ÖLM-nr). Fast fornlämning är skyddad enligt Lag om kulturminnen (SFS 1988: 950).
- **Bevakningsobjekt.** Registrerad möjlig fornlämning med fornlämningsnummer (RAÄ-nr), ej markerad på ekonomiska kartan eller nyupptäckt möjlig fornlämning (ÖLM-nr). Detta innebär att lämningens status ej går att avgöra genom okulär besiktning utan måste utredas vidare vid en eventuell exploatering.
- **Övrig kulturhistorisk lämning.** Lämningar med kulturhistoriskt värde, vilka normalt inte faller under Lag om kulturminnen (SFS 1988: 950). Lämningar i denna kategori är de som inte uppfyller kriterierna för fast fornlämning. Dessa kan dock betraktas som fornlämning om de t ex ingår i ett sammanhang, som motiverar en sådan status. Övrig kulturhistorisk lämning kan karteras och dokumenteras samt bör hänsyn tas vid en exploatering (RAÄ- och/eller ÖLM-nr).

Områdesbeskrivning

Utredningsområdet är beläget de den östra delen av Sankt Anna socken på nivåer mellan 0 och 10 m ö h. I området ingår delar av Övre Gränsö bytomt och området utgörs av såväl lågt belägen åkermark som kuperad skogsmark med berg i dagen och sankmarker. Skogen i området utgörs till stor del av lövskog med ek, björk och rönn och med inslag av nypon- och slånbarssnår. I områdets sydöstra del förekommer även barrskog.

En stor del av området ligger under 5 m ö h och endast mycket små partier når upp över 10 m ö h. Detta innebär att Norra Finnö ännu så sent som under medeltid utgjordes av ett stort antal småöar i Sankt Anna skärgård.

Utredningsresultat

Gränsö finns omnämnt i källorna första gången i Gustav I:s registratur år 1559. Där framgår tydligt att Gränsö ännu är en ö och uppges ligga *udi Ståkeborgs skäer*. I samband med ärkebiskop Abrahams räfst 1596 omnämns en *Anders i Gränzöö* (sofi).

År 1760 beskrivs Sankt Anna socken som annex under Skällvik och bebodd av ca 1600 personer. Förutom säterierna Herrborum, Torönsborg, Djursö och Engelholm, samt kyrkoherdebostället Korsnäs, utgörs bebyggelsen av skärgårdshemman varav en del med *lite åker, äng, mulbete och skog* och andra bestående *endast av klippor* (Broocman 1760:353ff).

Riksintressen

Utredningsområdet berörs inte av några riksintressen för kulturmiljövården eller regionalt kulturminnesprogram. Det ingår dock i ett mycket omfattande riksintresse för naturvård som benämns NE 68 Östergötlands skärgård (Östgötakartan, Natur Kultur 1986).

Fornlämningsmiljö

I detta kustlandskap utgörs fornlämningsbilden av ensamliggande eller i grupp belägna gravar i form av stensättningar och rösen. Dessa är vanligtvis lokaliserade till lägen som hållbundna krön och avsatser där de är exponerade mot havet. Gravarna i dessa områden dateras i allmänhet till perioden bronsålder - äldre järnålder.

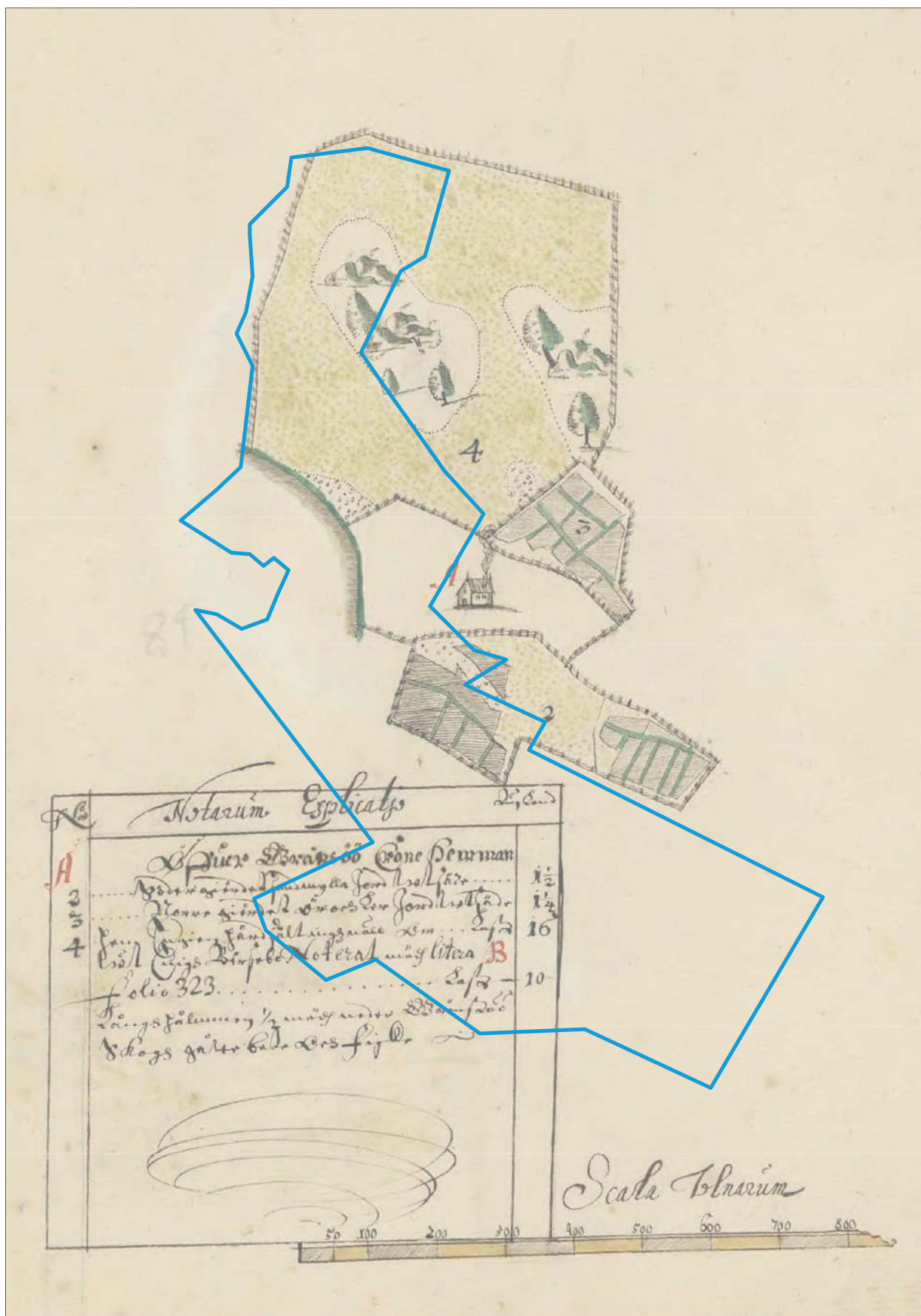
Det finns inga registrerade forn- eller kulturlämningar inom utredningsområdet. I närområdet förekommer enstaka fornlämningar i form av två stensättningar; RAÄ 7 belägen ca 650 m nordnordöst och RAÄ 12 ca 2 km östsydöst om utredningsområdet. Drygt 700 m söder om utredningsområdet finns RAÄ 14, en plats som utpekats som begravningsplats i samband med pesten åren 1710-1711 (FMIS).

Arkeologiska utredningar

och undersökningar i närområdet

Det har inte utförts några arkeologiska undersökningar eller utredningar inom det nu aktuella området och i närområdet har endast ett fåtal genomförts.

En utredning utfördes hösten 2010 inom fastigheten Gäddevik 1:10 ca 3 km sydöst om Gränsö 1:35. Vid det tillfället utreddes en 40 hektar stor yta och inom denna påträffades tre lokaler som hör till kategorin *Övrig kulturhistorisk lämning*. De bestod av en naturbildning i form av en jättegryta, en 53 m lång stenmur och en fornläm-

Figur 4. Rektifierat utsnitt ur den äldsta kartan över Övre Gränsö från 1650 (D89-21:d2:322-23). Skala 1:5 000.

Figur 5. Rektifierat utsnitt ur karta över Övre Gränsö från utmarksdelning 1776 (LMS D89-21:1). Skala 1:5 000.

Figur 6. Rektifierat utsnitt ur storskifteskartan från 1801 över Övre Gränsö (LMS D89-21:2). Skala 1:5 000.

ningsliknande lämning i form av en svårdefinierbar stenkonstruktion. Inom området finns även fångstlämningar i form av två skårar vilka bedömdes vara sentida och registrerades därför inte (Magnusson 2010).

De historiska kartorna

Det finns flera historiska kartor som visar det aktuella området. Utifrån dessa kan det konstateras att den västra delen av Övre Gränsös bytomt sträcker sig in i utredningsområdet. På den äldsta kartan, från 1650 (LMS D89-21:d2:322-23), finns endast en gård, *Öfvre Gränsö Crone Hemman*, markerad inom bytomten. Gårdstomten omges av inägomark på tre sidor och ansluter till Gränsviken i väster. Ännu på arealavmätningen år 1700 (LMM 05-sta-15) finns endast en gård på Övre Gränsö.

På kartorna från 1776 (LMS D89-21:1) och 1801 (LMS D89-21:2) finns tre gårdar markerade på bytomten. År 1776 finns där tre skattebönder med vardera 1/3 mt omnämnda i samband med lantmäteriförrättningen; Olof

Svensson, Mons Knutsson och änkan Karin Hansdotter. På den sistnämnda kartan är ägorna delade på fyra enheter. Dessa innehas av Mathias Månsson 1/3 mt, Nämndemannen Olof Persson 1/3 mt, Bengt Olofsson 1/6 mt och Sven Olofsson 1/6 mt.

På den karta som upprättas i samband med Laga skiftet 1858 (LMM 05-sta-77) återfinns en ny bebyggelseenhet söder om bytomten i den västra delen av Kohagen. På samma karta finns även en väg som löper söderut från bytomten. Både vägen och det södra bebyggelseläget har tillkommit efter karteringen vid storskiftet 1801. Sannolikt rör det sig om en av gårdarna på bytomten som flyttats ut i samband med laga skifte och på den härads-ekonomiska kartan från 1868-77 anges bebyggelsen som utflyttad gård (RAK id J112-46-4 Yxnön). Ytterligare en utflyttad gård finns öster om bytomten men dess läge berörs inte av den nu aktuella utredningen. Vägen genom Kohagen har rätats ut i sen tid. I en av de gamla vägkrökarna mellan bytomten och den utflyttade gården

Figur 7. Husgrunden (ÖLM 2) i Kohagen, sedd från söder. Foto Marie Ohlsén, Östergötlands museum.

i söder finns en ensam byggnad markerad på kartan från laga skiftet. Denna förekommer varken på de äldre eller yngre kartorna.

Förutom bebyggelsen kan noteras att landskapet förändras genom landhöjning och möjligen även utdikning. Den vik som på 1650 års karta sträcker sig fram till västra delen av bytomten har delats upp i två mindre flikar på 1776 års karta varav den norra, närmast bytomten, är försvunnen på kartan från 1801. I utredningsområdes nordligaste del finns på 1776 års karta en göl som är en rest av ett sund som försvunnit i o m landhöjningen. Denna har övergått till en våtmark på kartan från 1801 och är försvunnen på den äldre ekonomiska kartan från 1946.

Inventering

Inom utredningsområdet påträffades tre äldre lämningar som faller under kategorin *Övrig kulturbistorisk lämning*. Dessa utgjordes av en husgrund och två stenmurar. Dessutom är Övre Gränsö bytomt belägen inom området.

Husgrunden (ÖLM 2) är placerad i det område som tidigare benämndes Kohagen, strax väster om vägen

Figur 8a-b. Stenmuren (ÖLM 3) på gränsen mellan Övre och Nedre Gränsö sedd från väster (nedan) och sydväst (t v). Foto Marie Ohlsén, Östergötlands museum.

Figur 9. Stensamlingar som stöttat gärdesgårdsstörar, som en fortsättning av stenmuren på gränsen mellan Övre och Nedre Gränsö sedda från väster. Foto Marie Ohlén, Östergötlands museum.

som leder söderut till Sanden. Byggnaden återfinns på kartan över laga skiftet från år 1858 (LMM 05-sta-77). Den förekommer inte på vare sig äldre eller yngre kartor. Eftersom att grunden var belägen i en hage med nötkreatur kom den endast att dokumenteras översiktligt och på avstånd. Grunden är placerad på södra sidan av en långsmal ekbeväxt moränrygg, i en sluttning ner mot en sankäng. Tre tydliga sidor av grunden kunde iakttas. Den är ca 6x5 m stor (NO-SV) och närmast 0,8 m hög i sydväst. Den är uppbyggd av kluvna 0,3-0,8 m stora stenar. Inget spismursröse kunde ses på avstånd men det går inte att utesluta att ett sådant finns.

Den ena stenmuren (ÖLM 3) är belägen i utredningsområdets sydöstra del. Den följer gränsen mellan Övre och Nedre Gränsö så som den är utstakad från Laga skiftet 1858 (LMM 05-sta-77). Tidigare gick gränsen mellan byarna längre åt väster. I norr viker muren av åt västnordväst där den följer fastighetsgränsen mot Gränsö 1:11 och 1:21. Sammanlagt kan stenmuren följas på en 100 m lång sträcka. Den är flerskiktad, 0,6-1,0 m hög och ca 0,8 m bred. Stenarna är obearbetade och huvudsak-

ligen 0,2-0,6 m stora. Ställvis längs muren har stenar ramlat ut. Muren är beväxt med mossor, lavar och stensöta. Dess förlängning åt söder återfinns i form av fyra stensamlingar, belägna ca 30-50 m söder om stenmuren. Dessa har stöttat gärdesgårdsstolpar där gränsen går över berg. I och i anslutning till stensamlingarna finns rester efter en gammal nedfallen och delvis förmultnad trägärdesgård. På den ca 30 m långa sträckan mellan stenmurens södra ände och stensamlingarna löper gränsen genom lägre liggande terräng med tillräcklig jordmån för att gärdesgårdsstolpar ska kunna stå stadigt utan stödstenar. Liknande stensamlingar finns i stenmurens förlängning i nordväst.

Den andra stenmuren (ÖLM 4) finns i utredningsområdets nordvästligaste del, norr om väg 210. Den löper i nord-sydlig riktning längs en låg bergrygg strax väster om ett högre berg. Stenmuren är flerskiktad men huvudsakligen endast en sten bred. Den består av två delar, en kortare (ca 4 m lång) mellan två större stenblock och en längre (ca 18 m lång) som löper i sickack över den låga bergsryggen. Den senare delen följer och utnyttjar

Figur 10a-c. Stenmur (ÖLM 4) i nordvästra delen av utredningsområdet sedd från söder. Foto Ann-Charlott Feldt, Östergötlands museum.

berg i dagen samt större naturliga block i terrängen som underlag. Murhöjden varierar mellan 0,6 och 1,0 m och bredden är ca 0,5 m. Stenmaterialet är ojämnt med såväl rundade som kantiga 0,2-0,6 m stora stenar. Stenarna är måttligt bevuxna med mossor och lavar.

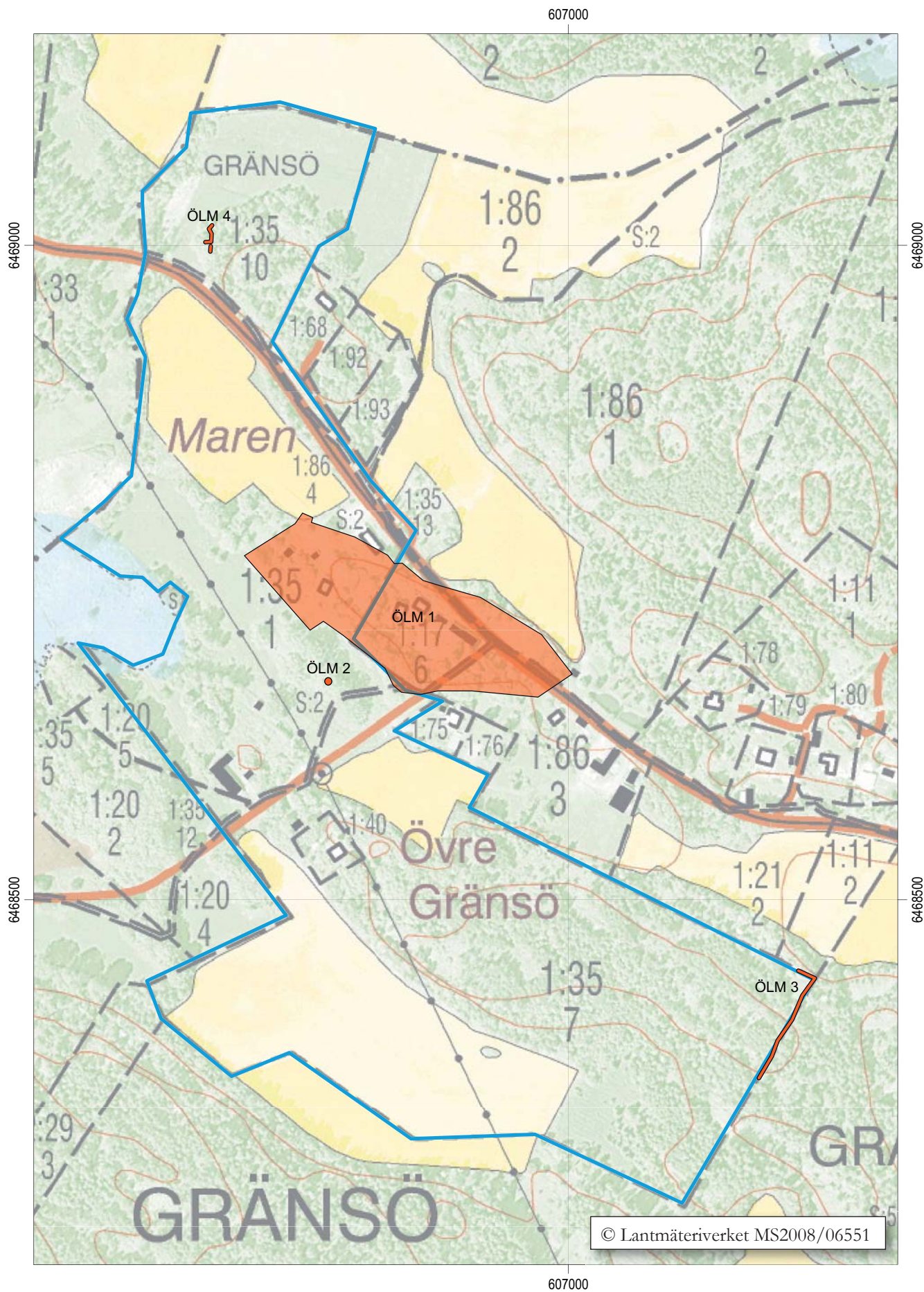
Enligt den äldre ekonomiska kartan från 1946 (RAK id J133 blad 8H 3b Svensmarö) har det funnits en brukningsväg i anslutning till stenmuren och det finns inget som motsäger att muren kan ha tillkommit i samband med att våtmarken i norr dikades ut och odlades upp under senare delen av 1800-talet eller de första decennierna på 1900-talet. Inga spår efter brukningsvägen kunde ses vid inventeringstillfället.

Slutsatser och åtgärdsförslag

Kart- och arkivstudierna visade att den västra delen av Övre Gränsö bytomt ligger inom planområdet. Gränsö förekommer i källorna första gången i Gustav I:s registratur år 1559. På den äldsta kartan är från 1650 (LMS D89-21:d2:322-23) finns endast en gård, *Öfvre Gränsö Crone Hemman*, markerad inom bytomten. Övre Gränsö bytomt (ÖLM 1) har registrerats som bevakningsobjekt. Efter avslutad fältinventering kan konstateras att det inom utredningsområdet inte finns några fasta fornlämningar. Inom området förekommer tre lämningar som faller under kategorin Övrig kulturhistorisk lämning. Dessa utgjordes av en husgrund (ÖLM 2) och två stenmurar (ÖLM 3-4).

Sammanfattningsvis bedömer Östergötlands museum att eventuella markningrepp inom Övre Gränsö bytomt (ÖLM 1) bör föregås av en arkeologisk utredning etapp 2. Övriga markningrepp i det aktuella området bedöms kunna ske utan ytterligare arkeologiska insatser. Dock bör hänsyn tas till de kulturhistoriska lämningarna (ÖLM 2-4) vid en eventuell exploatering.

Beslut om eventuella fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland.

Figur 11. Utdrag ur den digitala fastighetskartan (blad 64G 6a NO) med aktuellt utredningsområde och registrerade ÖLM-nummer markerade. Skala 1:5000.

Referenser

Tryckta källor

Broocman C F. 1760. *Beskrifning öfver the i Östergötland Befintlige Städer, Slott, Sökene-Kyrkor, Söknar, Säterier, Öfver-OfficersBoställen, Jernbruk och Prestegårdar, med mera*. Norrköping

Magnusson M. 2010. *Gäddvik 1:10, Sankt Anna socken*. Arkeologisk utredning etapp 1, Del av Gäddvik 1:10, Sankt Anna socken, Söderköpings kommun, Östergötlands län. Rapport 2010:58. Östergötlands länsmuseum

Natur Kultur – miljöer i Östergötland. 1986. Naturvårdsplan och kulturminnesprogram. Länsstyrelsen Östergötland.

Kartor och Arkiv

Fornminnesregistret (FMIS) för Sankt Anna socken.
<http://www.raa.se/cms/fornsok/start.html> 2011-08-15

Sofi. Ortnamnsregistret, <http://www.sofi.se/> 2011-08-15

Topografiska arkivet, Östergötlands museum

Östgötakartan, Länsstyrelsen Östergötland. <http://gise.lst.se/gise/htm/viewer.asp> 2011-08-15

Kartmaterial

Lantmäteristyrelsen (LMS), Lantmäterimyndigheten (LMM), Rikets allmänna kartverk (RAK)

LMS D89-21:d2:322-23, Gränsö, Sankt Anna sn, Ägomätning, 1650, Johan de Rogier

LMS D89-21:1, Gränsö, Sankt Anna sn, Delning av utmark/utägor, 1776, Johan Karp

LMS D89-21:2, Gränsö, Sankt Anna sn, Storskifte äng, 1801, A A Edman/G Åkerman

LMM 05-sta-15, Gränsö, Sankt Anna sn, Arealavmätning, 1700

LMM 05-sta-31, Gränsö, Sankt Anna sn, Utmarksdelning 1776

LMM 05-sta-77, Gränsö, Sankt Anna sn, Laga skifte, 1858

LMM 05-sta-92, Gränsö, Sankt Anna sn, Hemmansklyvning, 1875

RAK id J112-46-4 Yxnön, Häradsekonomska kartan, 1868-1877

RAK id J133 blad 8H 3b Svensmarö, Ekonomiska kartan, 1946

RAK id J133 blad 8H 3c Norra Finnö, Ekonomiska kartan, 1946

RAK id J133 blad 8H 4b Yxnö, Ekonomiska kartan, 1946

RAK id J133 blad 8H 4c Kallsö, Ekonomiska kartan, 1946

Tekniska uppgifter

Plats	Gränsö 1:35, Övre Gränsö, Norra Finnö
Socken	Sankt Anna
Kommun	Söderköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	-
Ekonomiska kartans blad	8H 3b Svensmarö, 8H 3c Norra Finnö, 8H 4b Yxnö
Fastighetskartans blad	64G 6a NO
Koordinater (N/E)	6469100/606730 – 6468265/607090
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning, etapp 1 utan KML-beslut
Länsstyrelsens dnr	-
Länsstyrelsens handläggare	-
Länsstyrelsens beslut	-
ÖLM dnr	269/11
ÖLM projekt nr	531271
Uppdragsgivare	Söderköpings kommun
Kostnadsansvarig	Söderköpings kommun
Projektgrupp	Ann-Charlott Feldt
Personal	Marie Ohlsén
Fältarbetstid	2011-08-19
Totalt utreddes	ca 18 hektar
Fynd	-
Foto filmnr	Digitala bilder
Analys	-
Grafik	Ann-Charlott Feldt
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2011:76 © Östergötlands museum

ÖLM 1

Bytomt, ca 250x75m (NV-SÖ). Utsträckning enligt storskifteskarta från 1801. Bytomten är bebyggd med ett 15-tal byggnader. Omnamnd i Gustav I:s registratur 1559 och i Ärkebiskop Abrahams räfst 1596.

Terräng: Krön av impediment omgivet av åker- och hagmark med ställvis berg i dagen. Tomtmark

Referenser:

Lantmäteristyrelsens arkiv:

D89-21:d2:322-23, Gränsö, Sankt Anna sn, Ägomätning, 1650

D89-21:1, Gränsö, Sankt Anna sn, Delning av utmark/utägor, 1776

D89-21:2, Gränsö, Sankt Anna sn, Storskifte äng, 1801

Lantmäterimyndighetens arkiv:

05-sta-15, Gränsö, Sankt Anna sn, Arealavmätning, 1700

Sofi, <http://www.sofi.se/ortnamnsregistret> 2011-08-16

Antikvarisk status: Bevakningsobjekt

Lämningstyp: Bytomt/gårdstomt

Undersökningsstatus: Ej undersökt

Fastighetskartans blad: 8H 3b Svensmarö (RT 90)
64G 6a NO (SWEREF 99 TM)

Koordinater (N/E): 6468720/606870 (mittpunkt)

ÖLM 2

Husgrund, ca 6x5 m (NO-SV), intill 0,8 m h, bestående av en syllstensgrund med 0,3-0,8 m st stenar lagda som kallmur. Enstaka kluvna stenar. Byggnaden återfinns på kartan över laga skiftet från år 1858. Den förekommer inte på vare sig äldre eller yngre kartor.

Anmärkning: Eftersom att grunden var belägen i en hage med betande nötkreatur kom den endast att dokumenteras översiktligt och på avstånd vid utredningen 2011-08-19. Tre tydliga sidor av grunden kunde iakttas. Inget spismursröse kunde ses på avstånd men det går inte att utesluta att ett sådant finns.

Terräng: SV-sluttning av moränrygg. Ekbeväxt hagmark.

Referenser:

Lantmäterimyndighetens arkiv:

05-sta-77, Gränsö, Sankt Anna sn, Laga skifte, 1858

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Lämningstyp: Husgrund, historisk tid

Undersökningsstatus: Ej undersökt

Fastighetskartans blad: 8H 3b Svensmarö (RT 90)
64G 6a NO (SWEREF 99 TM)

Koordinater (N/E): 6468668/606816

ÖLM 3

Stenmur, ca 100 m l (NNO-SSV). Flerskiftad, ca 0,8 m br och 0,6-1,0 m h. Muren består av 0,2-0,6 m st stenar. Ställvis längs muren har stenar ramlat ut. Muren följer gränsen mellan Övre och Nedre Gränsö så som den är utstakad fr o m laga skiftet 1858. Tidigare gick gränsen mellan byarna längre åt väster. I NNO viker muren av åt VNV utefter en ca 15 m l sträcka, där den följer fastighetsgränsen mot Gränsö 1:11 och 1:21.

I murens förlängning åt VNV och SSV fortsätter hägnaden i form av stensamlingar som på partier av hållmark stöttat gärdesgårdsstörar. I anslutning till dessa finns rester efter en gammal nedfallen och delvis förmultnad trägärdesgård.

Terräng: Krön och N-sluttning i hållbunden moränmark. Skogsmark (blandskog) och igenväxande hagmark.

Referenser:

Lantmäterimyndighetens arkiv:

05-sta-77, Gränsö, Sankt Anna sn, Laga skifte, 1858

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Lämningstyp: Hägnad

Undersökningsstatus: Ej undersökt

Fastighetskartans blad: 8H 3c Norra Finnö (RT 90)
64G 6a NO (SWEREF 99 TM)

Koordinater (N/E): 6468400/607165 (mittpunkt)

ÖLM 4

Stenmur, ca 22 m l (N-S) fördelad på två murpartier 4 resp. 18 m l. Muren är ca 0,5 m br och 0,6-1,0 m h. Flerskiftad, en sten bred. Muren löper över en låg bergsrygg och står på berg i dagen samt större naturliga block. Stenmaterialet är ojämnt med såväl rundade som kantiga 0,2-0,6 m st stenar. Muren följer en brukningsväg som finns markerad på den äldre ekonomiska kartan från 1946. Inga spår efter brukningsvägen kunde ses vid inventeringstillfället. Sentida.

Terräng: Krön av låg bergrygg V om ett högre berg. I Ö och SÖ om sankäng. Hagmark

Referenser:

Rikets allmänna kartverk:

J133 blad 8H 3b Svensmarö 05-sta-77, Ekonomisk karta 1946

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Lämningstyp: Hägnad

Undersökningsstatus: Ej undersökt

Fastighetskartans blad: 8H 3b Svensmarö (RT 90)
64G 6a NO (SWEREF 99 TM)

Koordinater (N/E): 6469005/606727 (mittpunkt)

Inför detaljplaneläggning inom fastigheten Gränsö 1:35 på Norra Finnö i Sankt Anna socken och Söderköpings kommun utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning etapp 1. Det aktuella utredningsområdet var ca 18 hektar stort och omfattar en del av Sankt Annas skärgård. Inom utredningsområdet finns inga sedan tidigare kända fornlämningar. I närområdet förekommer enstaka fornlämningar i form av stensättningar och en pestkyrkogård. Utredningen visade att västra delen av Gränsö bytomt, omnämnd första gången 1559, ligger inom utredningsområdet. Dessutom förekommer kulturhistoriska lämningar i form av stenmurar och en husgrund.